

gedoopt in de wolk en in de zee

preek over Exodus 14

Bijbellezing: Exodus 13,17-14,14

Bedum, 7 juli 2019; Tirana, 21 juli 2019; Lemele-Lemelerveld, 28 juli 2019; Hardenberg-Centrum, 4 augustus 2019; Voorburg, 18 augustus 2019; Leek en Oldehove, 25 augustus 2019

ds. Marten de Vries

Gemeente van Jezus Christus, via Hem mijn zussen en broers,

heilsfeit bij uitstek

We lazen over een ontzettend belangrijke gebeurtenis in de algemene kerkgeschiedenis. Thema één in de Canon van Israël. De dóórtocht door de Rode,¹ Riet-² of Schelfzee,³ volgend op de uittocht uit Egypte. Hét heilsfeit bij uitstek. Dat diepe indruk maakte op vijand en vriend. Tientallen jaren later maakt het de inwoners van Jericho nog doodsbenauwd voor de Israëlieten.⁴ Eeuwenlang is het waterwonder bezongen in psalmen: 66,⁵ 77,⁶ 78,⁷ 105,⁸ 106,⁹ 114,¹⁰ 136.¹¹ Profeet Jesaja verwoordt hoe Gods naar Babel gedeporteerde volk vol heimwee denkt aan God die een pad door de zee baande.¹² Apostel Paulus roept de belevenis in herinnering.¹³ Hebreeën 11 handelt over het voorbeeldig geloof van de Israëlieten toen ze door de Rode Zee gingen alsof het droog land was.¹⁴ En in het laatste Bijbelboek staan verheerlijkte mensen op een zee van glas nog steeds het lied te zingen dat Mozes aanhief zodra ze de overkant bereikt hadden.¹⁵

één loflied van twéé (be)middelaars

Nou ja, Johannes hoort hen niet het lied van Mózes zingen, maar – staat er dan – ‘het lied van Gods dienaar Mózes én het lied van het Lám’¹⁶.¹⁷ Dat wil zeggen: het éne loflied van de twéé

¹ Handelingen 7,36; Hebreeën 11,29.

² NBV.

³ NBG-'51.

⁴ Jozua 2,9-11.

⁵ Psalm 66,6.

⁶ Psalm 77,20.

⁷ Psalm 78,13.53.

⁸ Psalm 105,39.

⁹ Psalm 106,9-11.

¹⁰ Psalm 114,3.

¹¹ Psalm 136,13-15.

¹² Jesaja 63,11-14.

¹³ I Korintiërs 10,1.2

¹⁴ Hebreeën 11,29.

¹⁵ Openbaring 15,1-4.

¹⁶ Openbaring 15,3.

¹⁷ Wellicht ook een verwijzing naar het lied van Deuteronomium 32; m.n. vers 4.

(be)middelaars van Oud en Nieuw:¹⁸ Mozes en Jezus – die ‘het Lam van God’ heet.¹⁹ Wat betekent dat? Dit: zoals de bevrijding uit Egypte niet alleen een politiek gebeuren was: bevrijding door God van Farao; maar direct – en zó beluisteren wij de intro van de wet – een afbeelding vooraf van de vrijmaking van elke verslaving door Jezus Christus,²⁰ zo stond (evenmin als de hangende wolk) ook het gespleten wáter niet op zichzelf: het vormde een geïllustreerde profetie van het bloed van ‘het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt’.²¹ Vandaar dat Paulus schrijft: “Onze voorouders lieten zich allemaal in de naam van Mozes **dópen; in de wolk en in de zee.**”²²

Gods heerlijke aanwezigheid

Die wolk moeten we niet – zoals op een bepaald moment de mensen van Israël – over het hoofd zien. Niet Mózes leidde Gods mensen uit Egypte, maar Gód! Hijzélfging voor hen uit. Zichtbaar als grote wolk, waarmee de HEER dikwijls van zijn heerlijke aanwezigheid blijkgaf: straks bij de Sinai;²³ toen de ontmoetingstent (tabernakel)²⁴ klaar was, toen de tempel werd ingewijd,²⁵ denk aan de stralende wolk waaruit God zich tot Jezus richtte op die berg waarop Hij zich met drie leerlingen had teruggetrokken;²⁶ de wolk die Jezus terugbrácht naar de hémel²⁷ en terugbréngt naar de áárde²⁸. De wolk wees de weg, overdag als kolom van rook, ‘s nachts als zuil van vuur. Hij gaf, door te blijven hangen, rustmomenten aan.²⁹ Hij bood bescherming door, toen het eropaan kwam, zich te posteren tussen het voetvolk van Mozes en Farao’s ruiters – aan wie hij zich van z’n donkere kant liet zien.

contouren van de drie-ene God

‘**Gedoopt in de wolk en in de zee**’. Je ziet in út- én dóórtocht de contouren van de drie-ene God van je doop. God de Váder zorgt. “Het kwaad houdt Hij bij je vandaan.”³⁰ Vuurtongen maakten de Geést waarneembaar met Pinksteren. Lang daarvóór werden de Israëlieten overschaduwde door een lichtende vuurzuil.³¹ De Zóón wierp zijn schaduw vooruit in ‘de (‘de’) engel van God’: eerst aan de spits van het legioen, toen het spannend werd bij de kwetsbare achterhoede.³² Én... in het wáter. Nederlandse Geloofsbelijdenis over dopen: “Wij worden gereinigd door de besprenkeling met het kostbaar bloed van de Zoon van God. Hij is onze Rode Zee, waar wij doorheen moeten.”³³ **Gedoopt in de wolk en in de zee**. Om ‘geboren te worden uit water en Geest’ – Jezus tegen Nicodemus.³⁴ Om ‘gered te worden door het bád van de wedergeboorte en de vernieuwende kracht van de Heilige Géést’ – Paulus tegen Titus.³⁵

¹⁸ Deuteronomium 5,5; I Timoteüs 2,5; Hebréeën 3,1-6; 8,6; 9,15; 12,24.

¹⁹ Johannes 1,36.

²⁰ Galaten 4,5; 5,1.

²¹ Johannes 1,29.

²² I Korintiërs 10,1.2.

²³ Exodus 19,9.

²⁴ Exodus 40,34.35.

²⁵ I Koningen 8,10.

²⁶ Matteüs 17,5.

²⁷ Handelingen 1,9

²⁸ Openbaring 1,7

²⁹ Exodus 40,36.37; Numeri 9,17-23.

³⁰ Formulering Gereformeerd Kerkboek, Doopformulier 1.

³¹ Vergelijk Lucas 1,35;

³² Volgorde als Openbaring 1,4.5.

³³ Nederlandse Geloofsbelijdenis Artikel 34.

³⁴ Johannes 3,5.

³⁵ Titus 3,5.

God is soms lastig te volgen

Eindelijk, eindelijk zijn ze áf van Farao. Ná tien plagen voor de Egyptische onderdrukkers,³⁶ maar niet vóórdát er bevrijdend bloed – dat, net als het doopwater vandaag, toentertijd sprak van het bloed van Jezus Christus – gesmeerd is op de deurposten en de balk boven de deur van de Israëlieten,³⁷ ‘no longer slaves’. ‘Proud to be ‘Vrijgemaakt’’.³⁸ Een complete volksverhuizing komt op gang. Op weg naar ‘het beloofde land’.³⁹ Onder leiding van de Grote Gids zo snel mogelijk thuis. Zou je denken. Maar ... ze nemen niet de kortste route, de kústweg: veertien dagen stevig doorstappen en ze zijn er. De HEER bepaalt een ómweg. Dwars door de woestijn. Achter de wolk aan. Maar als ze een eindje onderweg zijn, krijgt Mozes deze hemelse instructie: “Zeg tegen de Israëlieten dat ze omkeren.” Waarom? God is soms lastig te volgen. Maar Hij weet wat Hij doet. Hier geeft Hij inzicht in zijn gedachten.

een poosje met zijn volk alleen

Ze hadden kunnen gaan langs de weg die door het gebied van de Filistijnen liep. Maar dan was het direct vechten geweest. Bij het passeren van de militair versterkte steden van de Egyptenaren. Weldra hadden ze Filistijnen op hun pad gevonden. Het zou hen gedemotiveerd hebben. Ze zouden zijn teruggekeerd. Maar de woestijn zou hen tegen zichzelf beschermen. Trouwens, toen God Mozes daar bij de Horebberg – toen Hij verscheen in de vlammen van die brandende doornstruik – naar Egypte had teruggestuurd, had Hij ook al gezegd: “Jij zult het volk uit Egypte halen en dan zullen jullie Mij op deze berg vereren.”⁴⁰ God wilde, bij wijze van voorbereiding op de vestiging in Kanaän, een poosje met zijn volk alleen zijn.⁴¹ In de woestijn wilde God zijn verbond sluiten⁴² met Abrahams nakomelingen;⁴³ waar wij en onze kinderen vandaag nog in mogen delen. Daar, in het Sinaïgebergte, zou God zijn tien leefregels geven.⁴⁴

voorspel: verzopen in de zee

Maar dan de wénding van de wólk en het vólk. Wat wilde God daarmee bereiken? De arrogante Farao in de war brengen. Die had nog steeds niet echt z’n kop voor God gebogen. God zou hem, zoals eerder,⁴⁵ ‘onverzettelijk maken’; ‘zijn hart verharden’,⁴⁶ ‘verstokken’.⁴⁷ Hij zou denken: ‘Ha, die stomme slaven zijn van het padje af. Dat is maar goed ook. Want ze hadden helemaal nooit mogen vertrekken. Een economische ramp. Ik heb die goedkope arbeidskrachten hard nodig.’⁴⁸ Hij zou hen willen terughalen. En... op die manier zijn eigen tenondergang bewerkstelligen. En zo zou het precies gebeuren. Weerhouden door de wólk. Verzopen in de zéé. Een voorspel van de voltrekking van de vernietiging van Satan.⁴⁹ Die beide kindermoordenaars: Egyptenaar Farao en Edomiet Herodes,⁵⁰ aanstuurde om de

³⁶ Exodus 7,14-11,10.

³⁷ Exodus 12,7.22.23.

³⁸ Naar Nederlands Dagblad 1 juli 2019.

³⁹ Hebréeën 11,9.

⁴⁰ Exodus 3,12.

⁴¹ Vergelijk Hosea 2,16.

⁴² Exodus 19,5.

⁴³ Genesis 17,1-14.

⁴⁴ Exodus 19,20.

⁴⁵ Exodus 4,21; 7,3.13.22; 8,19; 9,12.35; 10,20.27; 11,10.

⁴⁶ Exodus 14,4 – NBG-'51.

⁴⁷ Exodus 14,4 – Statenvertaling.

⁴⁸ Vergelijk Exodus 1.

⁴⁹ Genesis 3,15; Romeinen 16,20.

⁵⁰ Matteüs 2.

reddingsoperatie van Abrahams nakomeling Jezus Christus⁵¹ te dwarsbomen. En die tegenwoordig nog uit alle macht 'de kerk in de woestijn' bedreigt. Aldus Openbaring 12.⁵²

van de wal in het water?

Dikke paniek! Ze zitten klem. Aan twee kanten bergen. Onmogelijk om met vrouwen, kinderen en kudden⁵³ daarin te vluchten. Vóór de zee. Áchter een geoefend leger met het allerbeste materieel. Ze kunnen geen kant op. Zitten als ratten in de val. Ze roepen, schreeuwen God aan. Maar zien intussen de wolk over het hoofd. Vertrouwen God niet echt. Rekenen niet op een elfde plaag. Zoals vaker gebeurt wanneer mensen niet vertrouwen op Gods leiding, zoeken ze een zondebok. Iemand die ze de schuld kunnen geven. Zoals mensen later Jezus zullen uitschelden, foeteren ze Mozes uit. Hij helpt hen van de wal in het water. Hebben ze het niet van tevoren gezegd?⁵⁴ In Egypte hadden ze tenminste nog een leven! De (be)middelaar mag het antwoord van boven doorgeven. Geen ármen in de lúcht maar voéten op de grónd. Sjouwen! Fárao's ondergang tegemoet! Gód zorgt voor dóórbraak waar ménsen geen úitweg zien.⁵⁵

pad tussen beschermende muren

Terwijl Gods engel en zijn wolk de vijand op afstand houden, doet God door middel van Mozes' stok, die eerder in een slang veranderde⁵⁶, water in bloed veranderde⁵⁷ en stof in muggen⁵⁸, hagel, donder, bliksem⁵⁹ en sprinkhanen⁶⁰ tevoorschijn liet komen, opnieuw wonderen. Zoals God bij de schepping licht van donker⁶¹ en water van vaste land⁶² scheidde, ontstaat er een pad tussen beschermende muren van normaliter verwoestend water. 'Doopbediening' in de woestijn. 'In de naam van Mozes' worden mensen 'gedoopt in de wolk en in de zee.' Zoals eerder Noach de tsunami⁶³ te boven kwam, lopen Israëlieten droogvoets door de Rode Zee. Gedoopt 'in de naam van Jezus', voor wie er op Goede Vrijdag géén ontsnappen aan was, verdrinken wij, zelfs bij onderdompeling, niet in het doopvont. Ja, mijn 'oude, dikke ik.'⁶⁴ Ik van mezélf. Niet ikzelf, zoals ik mag zijn met Christus. Die "heel mijn weg gelopen heeft."⁶⁵

niet meer verslaafd

Juist wanneer Satan denkt zijn slag te slaan, gaat hij eraan. Denk behalve aan 'de koning van Egypteland'⁶⁶ aan de jodenhater⁶⁷ Haman.⁶⁸ Wanneer het lijkt dat Jezus aan zijn einde komt,

⁵¹ Genesis 12,3; Galaten 3,8.16.

⁵² Openbaring 12.

⁵³ Exodus 12,27.38.

⁵⁴ Exodus 6,9?

⁵⁵ Jesaja 55,8.9.

⁵⁶ Exodus 4,1-9; 7,8-13.

⁵⁷ Exodus 7,20

⁵⁸ Exodus 8,12.

⁵⁹ Exodus 9,23.

⁶⁰ Exodus 10,13

⁶¹ Genesis 1,4.

⁶² Genesis 1,9.

⁶³ Genesis 6,5-7,24; I Petrus 3,20.21.

⁶⁴ Efeziërs 4,22; Kolossenzen 3,9.

⁶⁵ Opwekking 687.

⁶⁶ Liedboek ('13) 169.

⁶⁷ Ester 3,10; 8,1; 9,10.24 – NBG-'51.

⁶⁸ Ester 3.7.

ontstaat 'een weg in de woestijn'.⁶⁹ De slang kan nog 'bijten in de voet van de vrouw',⁷⁰ maar het moment dat zijn op- en tegenstand hem de kop kost, komt hard dichterbij.⁷¹ De doop is een bevrijding. Satan is je niet meer de baas. Je hoeft niet meer verslaafd te zijn aan foute dingen. Ook niet aan prestatiedwang – alsof je jezelf moet zien te redden. Maar dat is alleen de negatieve kant. "Ze kregen ontzag voor de HEER en stelden hun vertrouwen in Hem en in zijn dienaar Mozes" – zo eindigde de Bijbellezing vanmorgen.

alles op de ene kaart...

Wees gewaarschuwd: ná de doortocht verdwaalden veel Israëlieten alsnog in de wildernis.⁷² Het is best spannend om gedoopt te zijn. Of om – wat heet – 'de doop voor eigen rekening te nemen'. Belijdenis doen, meedoen met avondmaal. Om alles te zetten op de ene kaart van Vader, Zoon en Geest. Nog vóór hun 'doop' wilden de Israëlieten rechtsomkeert naar Egypte. Okay, ze waren daar slaaf. Maar dát kénden ze tenminste. Het voelde daarom ook ergens weer veilig. Iets loslaten kan bedreigend zijn, al deugt het niet. Je weet wat je hebt... Gods wolk wijst ook niet per se de weg die jij zou kiezen. Wie weet wat je over je heen haalt. Wat? Vooral dat je geen slááf bent. Maar kínd van God. Érfgenaam met Christus.

Amen

⁶⁹ Jesaja 43,19.

⁷⁰ Genesis 3,15.

⁷¹ Romeinen 16,20.

⁷² I Korintiërs 10,1-13.